

گیلان بارانی به بی‌آبی نزدیک می‌شود

ره‌نگاران/ اگرچه گیلان سال‌ها با تصویر باران‌های پیدرپی، رودخانه‌های پرآب و شالیزارهای سرسبز شناخته شده است، اما کارشناس حوزه آب و انرژی هشدار می‌دهد که «مخاطره کم‌آبی دیگر مختص کویر نیست» و این استان نیز با فشار بی‌سابقه بر منابع آب، نیازمند مدیریت فوری و هوشمند مصرف است و اگر اقدام عاجلی در این بخش صورت نگیرد خیلی زود گیلان سرسبزی و طراوتش را به دست باد خواهد سپرد.

به گزارش [بایگاہ اطلاع‌رسانی ره‌نگاران](#)-فاطمه لطیفی: گیلان در ذهن بسیاری از ایرانیان، سرزمین آب‌های جاری و باران‌های ممتد است، جغرافیایی با رودخانه‌های دائمی و تالاب‌های شناخته‌شده که سال‌ها پشته‌های مطمئن برای امنیت غذایی و زیست‌محیطی کشور تلقی می‌شد. اما آنچه طی یک دهه اخیر رخ داده، واقعیتی متفاوت از تصور عمومی را آشکار کرده است. توسعه بی‌ضابطه، افزایش برداشت‌های سطحی و زیرزمینی، تغییر الگوی کشت، مهاجرت فصلی و رشد ساخت‌وساز، همگی فشار بر منابع آبی را در گیلان به نقطه هشدار رسانده است، نقطه‌ای که چشمانداز آینده آب در این استان را نه تنها نگران‌کننده، بلکه نیازمند بازاندیشی فوری در الگوی مصرف و مدیریت می‌سازد.

امنیت آبی یک دغدغه مهم برای گیلان

آنچه امروز برای بسیاری از کارشناسان واضح است، پایان دوران «اطمینان از بی‌نیازی آبی» در استان‌هایی چون گیلان است. بارندگی‌های فراوان دیگر تضمین‌کننده امنیت آبی نیست و ذخایر طبیعی نیز توان پاسخگویی به الگوی مصرف کنونی، به‌ویژه در تابستان و دوره تنش برداشت آب کشاورزی را ندارند. همین وضعیت سبب شده موضوع مدیریت مصرف آب از یک بحث کارشناسی صرف، به یک مطالبه عمومی و سیاستگذاری اولویت‌دار بدل شود.

در همین راستا، حمید دولتی‌پور، کارشناس حوزه آب و انرژی در گفتگو با خبرنگار «ره‌نگاران» با اشاره به چالش‌های تنش آبی در گیلان، اظهار کرد: اصلاح رفتار مصرفی، بازنگری در شیوه‌های آبیاری و توسعه زیرساخت‌های نوین مدیریت منابع بسیار ضرورت و اهمیت دارد.

ضرورت بازتعریف الگوی مصرف

این کارشناس حوزه انرژی با اشاره به روند کاهش منابع آب سطحی و زیرزمینی در گیلان بیان کرد: متأسفانه تصور عمومی بر این است که گیلان به دلیل بارندگی‌های بالا، هیچ‌گاه با بحران آب مواجه نمی‌شود، در حالی‌که ساختار اقلیمی تغییر کرده، بارش‌ها کوتاه‌تر و سیلابی‌تر شده و ذخیره‌سازی طبیعی دیگر مانند گذشته پاسخگو نیست.

دولتی‌پور خاطرنشان کرد: تغییرات اقلیمی، افزایش برداشت برای کشت‌های پرمصرف و همچنین فرسودگی سیستم‌های آبیاری سنتی، از مهم‌ترین عوامل فشار بر منابع آبی در استان است، باید بپذیریم که فرصت بازنگری در الگوی مصرف بسیار محدود است و در صورت تداوم وضع موجود، با افت محسوس سفره‌های آب زیرزمینی و کاهش دبی رودخانه‌ها مواجه خواهیم شد.

وی، یکی از عوامل تشدیدکننده مصرف در گیلان را الگوی کشاورزی دانست و افزود: در سال‌های اخیر شاهد افزایش کشت‌های آبدوست و توسعه برویه نشاء خارج از زمان مناسب بوده‌ایم. شالیزارهای گیلان بزرگ‌ترین مصرف‌کنندگان آب‌اند اما هنوز بخش قابل‌توجهی از آنها از روش‌های غرقابی استفاده می‌کنند. اگر شبکه‌های آبیاری تحت‌فشار و هوشمندسازی آب مزرعه جدی گرفته نشود، کشاورزی استان خود به عامل اصلی تنش آبی تبدیل خواهد شد.

آبریز گیلان در خطر نابودی

این کارشناس حوزه آب و انرژی با اشاره به مسئله خدمات شهری و مصرف خانگی بیان کرد: سرانه مصرف آب شهری در گیلان بالاتر از میانگین کشوری است. علاوه بر فرهنگ مصرف، فرسودگی شبکه نیز منجر به هدررفت حجم قابل توجهی از آب می‌شود. ضروری است مدیریت شهری در کنار مردم، مسئولانه وارد میدان شود، زیرا مدیریت مصرف تنها یک

توصیه اخلاقی نیست، بلکه ضرورت حفظ آینده زندگی در این استان است.

دولتی‌پور با تأکید بر سواحل و رودخانه‌های تحت فشار زیست‌محیطی نیز تصریح کرد: حوزه‌های آبریز گیلان به‌طور جدی دچار آلودگی و رسوب‌گذاری شده‌اند، این وضعیت علاوه بر کاهش ظرفیت ذخیره طبیعی، اکوسیستم تالاب‌ها و رودخانه‌ها را تهدید می‌کند، حفاظت از آب، تنها بر کمیت آن متمرکز نیست، کیفیت نیز مسئله‌ای حیاتی است که رویکردهای توسعه نادرست می‌تواند آن را غیرقابل بازگشت سازد.

وی با اشاره به ضرورت مشارکت اجتماعی در اصلاح الگوی مصرف افزود: هیچ برنامه مدیریتی بدون همراهی مردم به نتیجه نمی‌رسد، اگر فرهنگ‌سازی، آموزش و تدوین برنامه مبتنی بر واقعیت‌های اقلیمی گیلان به‌صورت فوری انجام نشود، طی چند سال آینده حتی شهرهایی با بارندگی بالا، طعم کم‌آبی را تجربه خواهند کرد.

سبزی گیلان با بی‌آبی از بین می‌رود!

آنطور به نظر می‌رسد، گیلان اگرچه مهد آب‌های سطحی و تصویر بارندگی است، اما در آستانه دوره‌ای قرار دارد که دیگر نمی‌توان صرفاً بر داده‌های اقلیمی گذشته اتکا کرد. مدیریت مصرف آب نه یک شعار کارشناسی، بلکه ضرورتی حیاتی برای بقا و توسعه متوازن استان است.

اکنون زمان آن رسیده است که نگاه عمومی تغییر کند، شیوه‌های سنتی جای خود را به فناوری‌های نو بسپارند و مسئولیت استفاده درست از آخرین ذخایر حیاتی، به یک وظیفه مشترک تبدیل شود. گیلان، برای سبز ماندن، نیازمند تصمیم‌های سخت اما ضروری در مدیریت آب است.

